

Östrojen, Alzheimer Hastalığını Engelliyor mu?

HORMON terapisi; ateş basmaları veya kırılğan kemiklerin iyileştirilmesinin dışında da yararlı olabilir. Eğer araştırmacılar söylediklerinde haklılarsa, menopozdan sonra östrojen kürüne tabi tutulan kadınlarda Alzheimer hastalığının gelişmesi riski de düşebilir.

Kısa bir süre önce Washington D.C.'de Society for Neuroscence (Nöral Bilimler Topluluğu)'ın yaptığı bir toplantıda Victor Henderson ve Los Angeles'taki Güney Kalifornia Üniversitesi'ndeki meslekdaşları, östrojen tedavisi altındaki kadınlarda bu hastalığın gelişme olasılığının, diğer kadınlara göre %40 daha az olduğuna işaret eden bulgular sundular.

Henderson ve ekibi, çalışmalarını güney Kalifornia'da emeklilerin oluşturduğu büyük bir grup olan Leisure World'ün üyelerinden aldıkları bilgilere dayandırmışlardı. Bu üyeler 1981'den beri anketler doldurmakta, yaşamları ve sağlık durumları hakkında bilgi vermekteydiler; bu bilginin içine menopozdan sonra östrojen terapisine tabi tutulup tutulmadıkları da giriyordu.

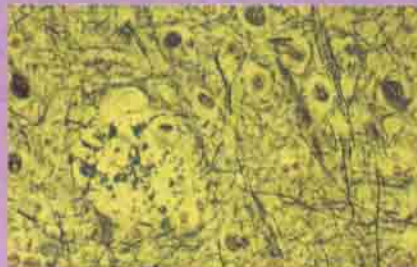
O tarihten beri topluluk üyelerinden 2418 kadın öldü ve bunların 127'sinin ölüm nedeni Alzheimer hastalığıyla beraber adı konulamayan, ancak Alzheimer'e benzer bulgular veren mental hastalıklardı. Henderson, diğer nedenlerle ölen kadınların büyük olasılıkla östrojen almış olduklarını, bunun da onları Alzheimer hastalığından korumuş olabileceğini söylüyor. Ayrıca östrojeni büyük dozlarda ya da daha uzun süreli olarak kullananların, Alzheimer'dan ölmüş olmaları olasılığının, düşük dozlarda veya kısa süreli kullananlardan daha düşük olduğu da

düşünüyor. "Bu bulguları bir başlangıç, yalnızca bir başlangıç olarak değerlendiriyor ve yetersiz olduklarını biliyorum," diyor Henderson, "ancak bunların geçerli bir temele oturtulabilmesi için yeterli kanıt olduğunu ve konuyla ilgili geniş bir çalışma başlatılması gerektiğini de eklemeliyim."

Florida'daki bir araştırmacı grubunun elindeki veriler ise konuya biyolojik bir açıklama getiriyor olabilir. Florida Üniversitesi'nden James Simpkins ve meslekdaşları, ovaryumları (yumurtalıkları) çıkarılmış dişi ratların, ovaryumları yerinde duranlara göre, öğrenme testlerinde daha az başarı gösterdiklerini belirtiyorlar.

Öğrenme ve hafıza fonksiyonlarında önemli rol oynayan ve "bazal ön-beyin" (basal forebrain) olarak adlandırılan bölgedeki bazı hücrele-

rin sayılarının, ovaryumların çıkarılmasıyla birlikte düştüğü gerçeği de bu görüşü destekliyor. Bu düşüşün nedeni ise, "sinir büyüme faktörü" olarak adlandırılan önemli bir kimyasal maddenin yetersizliğine bağlanıyor. Florida Üniversitesi'nden Meharvan Singh, bu ratlara östrojen verilmesinin, hem testlerdeki başarılarını artırdığını hem de beyin hücrelerinin korunmasına yardım ettiğini söylüyor. Bu durumda östrojen, Alzheimer'e yakalanma riski taşıyan bireylerin beyin hücrelerinin korunmasına da yardımcı olabilecek mi?

Akla gelen bir soru da, bu bulguların, Alzheimer'e kadınlardan daha az sıklıkla yakalanan erkeklere uyarlanıp uyarlanamayacağı. Henderson, bu konudaki görüşlerini açıklıyor: "Elimizdeki verilerin geçerlilik kazandığını varsaysak bile bunlar, erkeklerin bu hastalıkla ilişkili olarak durumlarına açıklık getirmekten henüz uzak. Östrojenin onlara yararlı mı, zararlı mı olacağı, yoksa bütünüyle etkisiz mi kalacağı konusunda birşey bilmiyoruz."

Ceviri: Zeynep Tozar
New Scientist, 20 Kasım 1993